

Alingsås 17 december 2021

Alingsås kommun
Kommunledningskontoret
441 81 Alingsås
alingsas.se/mjornstranden

Yttrande över planprogrammet Mjörnstranden

Inledning

Mjörnstrandsområdet är viktigt både för den mer organiserade sporten, som fotboll, friidrott och båtsporterna. Vidare utgör området ett av de mest frekventerade områdena för friluftslivet med Playa Mjörn och otaliga möjligheter till vandring/promenader i en omväxlande och vacker natur med delvis höga naturvärden. De värdefulla ekskogar som finns i planområdet ingår även i Alingsås-Lerum värdestrakt för ädellövskogar (se under rubriken Skaveryd nedan). De fria utsikterna ut mot sjön Mjörn och det båtliv som förekommer förhöjer upplevelsevärdena för dem som utnyttjar området.

Sjön Mjörn är klassad som riksintresse för naturvård och angränsande Nolhagaviken utgör ett naturreservat och natura 2000-område, där framför allt fågellivet är en viktig komponent. Fåglar rastar och näringssöker naturligtvis även inom den nu aktuella delen av sjön och angränsande marker. Området utgör dessutom en viktig del av en västlig grönkil för Alingsåsområdet med sjön och Sävån med strandskogar som skapar en konnektivitet för biologin.

Det är helt klart att stora delar av Mjörnstrandsområdet, som genom sin allemansrättsliga tillgänglighet är så viktigt för friluftsliv och bad, har en särskild plats i både nya och gamla alingsåsares hjärta. Både 'utveckling' och exploatering måste därför ske med varsamhet och på de villkor som naturen skapar för att inte befintliga värden (som svårligen återskapas) ska ödeläggas.

Naturskyddsföreningens mer specifika synpunkter

Västra Sörhaga

Kavlåsbäcken som avvattnar områdena söder om järnvägen passerar genom detta område till Sävån. Bäckens är sannolikt förorenad, främst på grund av avrinning från hårdgjorda ytor i befintliga bostadsområden. Nybyggnation närmast Kavlås inkluderar hålldamm för rening av dagvatten, men ingen rening från stadsskogsslutningarna inkluderande den säkerhetsshuntning som planeras för utbyggnaden av Stadsskogen etapp 4. Över åkermarken norr om järnvägen rinner den i ett rakt djupt grävt dike och är slutligen kulverterad närmast utloppet.

Föreningen anser att bäcken bör lyftas upp i hela sitt lopp och kompletteras med några dammar

för att åstadkomma tillräcklig rening. Dammarna kommer att gynna organismer som har vatten, eller närhet till vatten, som en förutsättning för biologiskt liv. Det kräver att föreslagen bebyggelse anpassas till detta. Dessutom bör man ta tillvara de hagtornsplantor/träd som växer vid dikena i området och placera dessa utefter bäckens nya läge och vid dammarna. Detta för att gynna pollinatörer och småfåglar. Eventuellt flyttas våtmarken i området och anpassas till det nya läget för bäcken. Den biologiska funktionen våtmark är flyttbar men funktionen kan också anpassas bättre till de mest hotade arterna som groddjur.

Playan

Föreningen föredrar färre spänger, ställvis byggda, i vassarna för att inte onödigtvis störa fågellivet, det är inte nödvändigt att kunna gå på spång hela vägen från playan till hamntorget vid Alfhem. Dessutom vill Föreningen att ev. belysning på/vid spängerna begränsas. Idag går det att installera belysning med rörelsevakter så att den endast är tänd när människor passerar. Det är viktigt att påpeka att sjön kan variera kraftigt mellan låg- och högvatten! Att göra ”den unika strandzonen tillgänglig” genom att anlägga bryggor, kallbadhus och spänger kräver noggrann och kostsam sanering av de tungmetaller som ligger inbäddade i bottensedimenten. Dessa tungmetaller härrör från olika verksamheter, krom från de garverier som historiskt funnits utefter Säveån i Alingsås och TBT från båtbottnfärger. För att inte tungmetaller ska komma ut i den fria vattenmassan igen bör man undvika grävning, utfyllnader och spontning i sjön.

Hamntorget/Alfhem

Föreningen anser att det blir en alltför omfattande exploatering vid och omkring hamntorget. Detta bryter kontakten mellan strandzonerna väster och öster om hamntorget. Det är kanske en fördel att ytterligare byggnader för att vinterförvara båtar skapas, men det är då viktigt att dessa inte blir totalt dominerande.

Skaveryd

För exploateringen av de kullar med bestånd av främst ek och bok, dels vid Strandgården, dels på båda sidor om anslutningsgatan till Stadsskogen, önskar föreningen att eventuella exploateringar där och även på ången väster om Strandgården utgår. Vårt ställningstagande motiveras av att naturvärdesinventeringen, daterad 2020-01-31, redovisar att området kring Skaverydsvägen och skogspartiet norr om Strandgården har Naturvärdesklass 2, dvs högt naturvärde. Föreningen vill tillägga att ovanstående kullar tillsammans med ekskogen på berget sydväst om campingen ingår i Alingsås-Lerum värdestrakt för ädellövskogar. Se även sidan 15 i planprogrammet.

Det finns flera liknande värdestrakter utefter sjöar och vattendrag i trakten, ofta koncentrerade till slott och herrgårdar där man av hävd sparar ädellövträd, allt från Jonserefs trädgårdar vid sjön Aspen, Nääs och Kärrbogårde vid Sävelången, Öijared, Vikaryd, Östad, Bryngenäs, Lövekulle och Nohaga vid Mjörn, Slävik, Dumpevik och Färgenäs vid Färgen och vidare norrut till Gräfsnäs slottspark. Dessa värdestrakter utgör viktiga spridningskorridorer i landskapet.

Se följande rapport: *Landskapsanalys av lövträdmiljöer i Västra Götalands län. Rapportnr: 2011:42*
Rapportansvarig/text: Vikki Bengtsson, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

I stället för bostäder kan åkermarken norr om järnvägen användas för odlingar/kolonilotter.

Lövekulle ängar

Inledningsvis vill Föreningen uttala uppskattning över att det område som kallas Lövekulle ängar, främst den tilltalande trattformade rumsbildning som består av de öppna fälten från Lövekullevägen norrut ner mot Mjörn, avgränsat av de ekskogsklädda kullarna i väster och öster, i huvudsak föreslås bevaras i sin nuvarande utformning. Denna ”tratt” imponerade stort på landskapsarkitekt Erik Liedner, som gjorde en övergripande inventering av vegetation och landskap av utredningsområdet Mjörnstranden i februari 1990 på uppdrag av Alingsås kommun. Han jämförde ”tratten” med den konstgjorda pelousen vid Haga slott som anlades på 1700-talet, här finns en naturlig pelouse där Brunnsviken ersatts av Mjörn och gräsmattan består av åker- och ängsmark.

Campingen

Utökad campingverksamhet innebär ytterligare trafikproblem! Dessutom anser Föreningen att utvidgningen av campingen bör begränsas till att inte omfatta den befintliga grönytan med kickplanen. Då ökar förutsättningarna för att skogsbrynet med den dramatiska bergbranten och framför allt de ståtliga grova ekjättarna förblir väl synliga för besökare, utan att skymmas av ett buskbryn, husvagnar och campingstugor. Dessutom behålls utsikten från Lövekullevägen-Marbotorpsvägen. Det är dock en fördel om campingverksamheten inte blir för synlig och iögonfallande. Det handlar om vad man väljer för växtlighet, den får inte bli så stor så att bakomliggande brant med ekskog eller sjöutsikten skymms.

Utsikt från korsningen Badplatsvägen-anslutning till Fritidsvägen. Från denna punkt och utefter gröna fältet till alsbogen skall campingen utvidgas enl. förslaget!

Utsikt från Lövekullevägen- Marbotorpsvägen, se det gröna fältet. En trädrad där vore förödande, max ett staket eller en låg häck, inga lågväxande träd.

Bäck/dike vid Lövekulle

Längs Badplatsvägen, i riktning mot Lövekulle camping, löper ett öppet dike som bland annat innehåller dagvatten från bostadsområdet vid Fritids- och Ferievägen. Enligt planförslaget rinner bäcken ut vid den planerade badstranden i Margaretaviken. Föreningen menar att det är olämpligt att släppa ut dagvatten, med eventuella föroreningar, vid en badplats. Föreningen föreslår att man i stället skapar en ny bäck i odlingsmarken, ”ängsbäcken” (Lövekulle ängar). Det lär finnas en kulverterad bäck där redan. Denna bör lyftas upp och placeras på ängens östra sida, diket utefter Badplatsvägen leds till densamma för att sedan mynna ut i Mjörn närmare Alfhem. Om bäcken dessutom passerar en eller ett par dammar på ängen gynnas den biologiska mångfalden i landskapet, samtidigt som vattnet renas.

Spång i vassen

Som alternativ till alltför många spänger i vassarna föreslås en spång som leds ut mot vasskanten och avslutas med en låg utsiktsplattform. Detta kan bli en uppskattad fågelskådningsplats!

Trafikbelastning

Föreningen anser att en så pass omfattande exploatering som planförfattarna föreslår i planprogrammet, ca 550 bostäder, är alltför högt tilltagen. Risken för bullerstörningar från järnvägen är överhängande och trafiksituationen riskerar bli svårbemästrad. Förutom redan befintlig trafik till och från bebyggelsen i Lövekulle och Skår tillkommer trafiken från dessa nya bostadsområden och den utvidgade campingen. Trafikbelastningen på gatorna genom Sörhaga och anslutningarna till centrala staden kommer att innebära stora, dagliga trafikproblem för alingsåsarna! Många väljer redan idag att köra omvägen över Stadsskogen till staden, men även denna väg upplevs som ”jobbig” med alla sina gupp och rondeller.

Att hoppas på mobilitetslösningar när olika trafikproblem tornar upp sig kan möjligen vara en frö för förhoppning, men troligen ingen lösning för trafikanter från Lövekulle och Skår!

En uppmaning till kommunens projektgrupp är att ta ett större grepp och se över andra alternativa trafiklösningar, till exempel en järnvägstunnel enligt gällande översiktsplan och utredning av strategiska vägförbindelser söder om Stadsskogen, (del av Södra länken).

Sammanfattning

Naturskyddsföreningens synpunkter på planprogrammet kan kortfattat sammanfattas i ett antal punkter enligt nedanstående lista. Föreningen vill främst framhålla vikten av att exploateringen inte äventyrar de naturvärden och den tillgänglighet som området har i nuläget. Föreningen anser sålunda att följande måste beaktas:

- Mjörn är klassad som riksintresse för naturvård
- Angränsande Nolhagaviken är naturreservat och natura 2000-område
- Ekskogarna inom området ingår i Lerum-Alingsås värdestrakt för ädellövskogar
- Kavlsbäcken anpassas så att den biologiska mångfalden gynnas
- Färre spänger i vassarna
- Beakta behovet av sanering av bottensedimenten vid byggande i vatten
- Varsam exploatering av "Hamntorget"
- Ingen bebyggelse vid Skaveryd/Strandgården
- Bebyggelse begränsas till "Västra Sörhaga"
- Bevara Lövekulle ängar
- Skapa ny bäck inom Lövekulle ängar
- Begränsa utbyggnaden av campingen
- Beakta noga den ökande trafikbelastningen

Naturskyddsföreningen i Alingsås

Mats Andersson

Ordförande